

Передплата
на >РУСЛАН< виносить:
в Австро-
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1.70 кор.

За границею:
на цілий рік: зі щоденною
висилкою 7 доларів, або 12
рублів; з висилкою двічі
в тижні 5½, долара, або 10
рублів; з висилкою що суботи
4½, долара, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Кonto поcht. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу мъ вирвеш: а не возвьмеш милости і віри не возвьмеш,
бо рути ми серце і віра руска.» — З Русланових псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5½, год. по полуночі.

Редакція, адміністрація, і
експедиція >Руслан< при
ул. Оссолінських ч. II. партер
(фронт від ул. Тихої). Експ-
диція місцева в Агенції
Соколовського в пасажі Гавс-
мана.

Рукописи звертається лише
на попереднє застережене.

Рекламації неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шенні звичайні приймаються
за пошті 20 с. від стріч-
ки, а в «Надіслані» 40 с.
від стрічки. Подяка і при-
ватні донесення по 30 сот.
від стрічки.

Відповідь на відповідь „Діла“.

(Конець).

Та я би міг навести чимало слів, де знаю, що неодин звихнув собі, задля педагогічного хибного виховання, жите; болить мене однак серце відкрити сю рану, яка ятрить ся щораз більше тому, що не найшов ся лікар, котрий би забрав ся широ до її вилічення.

Одною з причин, (не кажу одинокою) чому молодіж псує ся, є брак нагляду. Не кожда дитина, що ходить до школи, мешкає при родичах. А по яких помешканнях мешкають нераз бідні хлопці і на які небезпеки они наражені, се знають сказки лише бідні.

Як сам мав шкільних товаришів, що уже в першій класі курили, пили і грали в карти, як стари. Коли не мали що курити, то збиралі недогарки по улицях. Чи ж треба може п. Борковському казати, яке се небезпечне от хоби для здоров'я? Не хочу близьше опреділяти обставин, що пан Директор не пізнати сам тих звихнених людей, бо значна їх часть зовсім змарнувала ся.

Та може пан Директор не знають, що є люди, котрі самі вишукують нещасливих учеників, щоби їх спровадити на манівці? Отже знаю і такі случаї і можу служити кождої хвилі доказами. А чи педагогія старає ся тому зарядити? нехай відповість сам

пан директор Борковський. Єсть се природою річию, що наколи чоловік чує над собою нагляд бодай далекий, то здержує ся від того, що нечесне, коли не з моральних причин, то бодай з конечності. То само находимо і в молодежі і то в більшім ступені. Так приміром сі товариші, о котрих я згадав вперше, не пішли ніколи до тій кнайпи, де знали, що тою улицею переходить один з професорів. І хотій сей професор не слідав їх, то вже те саме, що професор тамтуди переходив, вистарчило, щоби они здержали ся від того діла, яке і самі уважали злим. А чи мав би я їх винувати за се, що они робили се, що уважали злим? Ні! я би не смів кинути на них каменем. Противно муши призвати, що они мали золоте серце, доки на зіпсували ся, а їх зіпсувала педагогічна система. Супроти того, хтось я і як противний так званому шпигованню, то вимагав съвідоцтва *) директором як поводив ся ученик від згляду релігійним і моральним, від дотичного душпастира, в якого парохії перебував в часі ферій, не уважаю за педагогічний злочин. Бо з одного боку съвіщеник не потребує слідити за учеником, де він обертається і що робить; вистарчить тілько загально, що він видить, що ученик ходить до церкви і коли до єго ушій не дійшла ніяка відомість, щоби ученик допустив ся якоїсь провини, а се чайже не єсть шпигунством; а зі сторони ученика вистане, коли він знає, що він повинен принести съвідоцтво, як заховував ся в часі ферій, а він уже сам буде старати ся, щоби се съвідоцтво було як

майлучше. А на тім зискає і школа, бо буде мати порядних учеників а і сам ученик, бо він пізніше буде вічний за се, що він не запрошається так як інші.

Щож до самого факту домагання съвідоцтва д-ром Сабатом, то я розвідуваю ся і не знайшов нічого такого, щоби заслугувало на нагану. Бо я говорив в тій справі з одним чесним і поважним съвіщеником, котрий мав в тій гімназії двох синів, а крім того ходить там ще один хлопець з того села. Отже сказав сей съвіщеник, що для своїх синів не виставляє съвідоцтва поведена в часі ферій, а для того сільського ученика виставив съвідоцтво, але без шпигування якого небудь. Для того виразив своє задивоване, як міг п. Борковський листати так в „Ділі“. Огсе власні слова сего съвіщеника: „Знаю Борковського якого розумного чоловіка і тому тим більше дивуюся, як міг він щось подібного написати“.

Коли отже п. Борковський написав в „Ділі“, що деякі съвіщеники дивляться з відразою на сю роботу, яку їм витичує др. Сабат (слів уже собі не пригадую, якими там було сказано, бо сего „Діла“ уже не маю і тому відсилаю цікавого, щоби там зволив подивити ся), то се могло повстati з незрозуміння річи, а іменно що до виставлення съвідоцтва потреба аж шпигунства ученика, якому мав ся виставити съвідоцтво. Однак оно так не єсть; отже і повисший закид відпадає.

Треба ще додати, що я статю п. Борковського „Др. Сабат-реформатор“ трактував іunctum із статею поміщеною в 201 ч. під

7

Вечері над Леманом.

Написав о. Маріян Моравський, з дозволу видавця
переложив о. Іван Плавок.

(Дальше).

Съвіщеник. Навпаки слухаю з великом заняттям перебігу цілої розмови. Богато річей мені з того подобало ся. Ствердила се наглядна потреба релігії; показало ся, що релігійність вроджена чоловікові; представила ся також добре яко змагання до чогось з съвітом; що знов, при близькім погляді, зобразило ся яко змагання душі до безконечності. З тим всім, не можливо приняти послідне речене, на котрім спинила ся розмова.

Miss Wilson. Котре речене?

Съвіщеник. Коли не мілю ся, то стало на тім, що серце домагається релігії, а розум є заперечув. Під ніяким услівем не можу пристати такої суперечності в природі чоловіка.

Сем'янов. На жаль, Всесвітній Отче, чоловік є збором самих суперечностей і треба его брати так, як є.

Съвіщеник. А я знов думаю, що ті суперечності, які є в чоловіці — а є їх по правді много, є лише уроблені, переходові: як суперечності між зasadами а поступованем, між вибагами, способностями а обов'язком, що їх накидають нам обставини, а часом навіть суперечності серед наших переконань. Се всю є суперечності, які витворює чоловік сам собі, або витворили люді, а кождий се призначає, що чоловік з них ісшинен видобути ся, стремлячи

до льогічної і етичної гармонії з собою. Але щоби в самій основі ества чоловіка була така крайна, вроджена суперечність: щоби серце домагалося релігії, а розум ІІ заперечував — того не можу зрозуміти і мені здає ся, що така природа чоловіка є недорічність.

Що правда — багато людей заперечує вину релігію, але чи то розум, як такий, ІІ заперечує? В усякім случаю почав розум так загально заперечувати від недавна, а се вказує на то, що і ся суперечність, є лише уроблена і змінна, а задачою чоловіка є ІІ усунути.

Ви говорили, панове, що серце змагає до безконечності; а сліди тих змагань ви виказували не лише в релігії, але і в моральності і в штуці, але чий розум не стремить також своїми шляхами до абсолюту? А що означають ті певності, твердження, які розум творить, чи знаходить (менша о то на разі, як) певність причиновости, що провадить до послідної причини — певність, що весь зглядне, припускає щось зглядніє?

А що то в таємниці слідти дальші причини і цілі, що майже від дитинства пробиваються в людському розуму? Треба було аж позитивістів, щоби спробувати загамувати ту склонність, — але ві самі перед хвилюю зазнали, що така проба не удала ся. Міг би я скажати, що ціла істория фільософії, яка в історію людського розуму, є доказом нездержаного змагання того розуму до абсолюту; бо ціла фільософія, крім дуже нечисленних крайніх одиниць, була вічним шуканем абсолюту.

Тож вношу, що та вроджена чоловікова релігійність, яку ви запримітили в змагані до безконечності, є не лише в серцю, але і в розумі. — в цілім чоловіці.

Miss Wilson. Псуете справу, Отче добродію. Суперечність між серцем а розумом є сумною річкою, але і фатальною. Серце тужить до безконечності, не потребуючи її означувати: але розум не може інакше думати, як уявляючи собі предмет, тож в обмеженю і умав єму на вартості. І на які то суди, мій Боже, здобув ся той розум в різних релігіях і фільософіях! Чи они не є всі запереченем абсолюту. З того розуму плодилися божества, як дівні і нечисті гади, наповнюючи землю страхом і брудом, часом зливалися в якусь сіру пантейстичну мраку, що давила зусилля і надії сердець. А коли вкінці розум видумав собі на позір найвисіше поняття о Богі і зняв з него одіж фантазії, тоді відчув найліпше недостачі і недорічності свого штучного діла і тоді сам почав єго бути. По правді, наколи би не було серця, то розум був би вже давно спрятив Бога, ідеал і всяку релігію.

Deville. Поділяю вашу гадку о стілько, що серцю признаю першеньство в справі ествовання релігії. А з Отцем годжую ся в тім, що в тій справі не бачу радикальної опозиції між серцем а розумом. Правда, що ви говорите, що старинні релігійні форми були дуже нуждені. Але вперед були они твором не самого розуму, але і фантазії і серця, а навіть і пристрасті, словом: цілого чоловіка. Інакше не могло бути. Дальше, они містили багато недорічностей, але при тім мали они які такі окружини з понять Божества: бодай сліди вічності, провидіння, справедливості. А під ними людське серце відчуває, а розум догадував ся, що то форми ще застіні, не є дефінітивні. Звідси взяло ся розсажування одних релігійних форм другими. Звідси

заголовком „Зніження віку приступаючих вперше до причастия“ і на підставі їх обох сказав, що „Діло“ намагається дехристиянізувати нашу суспільність. Ба, щоби бути то чиїшим, то скажу, що я не лиш на сих двох статтях опирався, але що я вже за- примітив від довшого часу, як „Діло“ прямує до того, щоби здехристиянізувати нашу суспільність; та се запримічене місне не стоїть на жаль одинцем.

А хоче п. Борковський переконати ся, то нехай перегляне послідні річки „Діла“ а коли не хоче собі задавати тілько труду, то нехай перегляне сі числа „Діла“, де писано про Феррера і переконається по чий стороні стануло „Діло“. Ставати же по стороні ворогів християнства і релігії, чи то значить може вести суспільність в християнському дусі? — нехай на се відповість п. Борковський. Або: Чи задивляти ся на католицькі справи з точки ворожих християнству часописій, як „Neue Freie Presse“ і її подібних, значить може вести суспільність в християнському дусі?

Що до того отже, то п. Борковський відпекує ся, що сам не має наміру дехристиянізувати нашої суспільності, то ми се приймаємо до приятної відомості; але що до „Діла“, то п. Борковський не пробував навіть збивати наших виводів: ergo stat argumentum, яке ми поставили, а іменно: „що „Діло“ дехристиянізує нашу суспільність“.

Мені се прикро, що я був приневолений поставити „Діло“ побіч такого „Громадського Голосу“; але се вже не моя вина. Бо і якакож ріжниця межи „Громадським Голосом“ а „Ділом“, коли не та, що „Громадський Голос“ старається здехристиянізувати нашу суспільність в визкий плюгавий спосіб, „Діло“ в ніжніший.

Але від „Громадського Голосу“ кожда чесна людина, що шанує власну особу відвертає ся, з огидливостю, під час коли „Діло“ подає отрую обвинену старанно і тому ся отруя від поданої „Громадським Голосом“ тим небезпечнішо.

Сим уважаю справу достаточно поясеною і тепер і я не виджу потреби ам-

пова релігіями містериї, езотеричні науки, зусилля бідної фільософії, що спиняла ся, як могла понад сучасні релігії, щоби видіти, як виглядає абсолют — і вкінці безсильна опадала, мовлячи, що „нема іншої ради, хиба хто прийде з неба, щоби нас научити“.

Що з того всього можна практично вносити? Ви самі то сказали, що людське серце тужить до того, що Бог до него промовив. Якби ви були на раді Бога і виділи з гори, як той людський рід все на помацки шукає Бога, а все безуспішно, то ви певно радиши би Богу, щоби змилосердився і научив людей про себе. Тож коли Павло прийшов до ареопагу проповідати Грекам божество, котре не знаючи хвалили, то сказав їм майже слово то, про що ми говорили; що людський рід шукає Бога, щоби его дотикати або знайти — хотій Він недалеко від кожного з нас. Аж Бог, з гори оглядаючи часи того невідомства, тепер обявляє ся людям.

Lego. Здається, що ми не вичерпали ще спору між розумом а серцем. Але панове, надходить піч: а хто не хоче занехати щоденного вечірного проходу, як я, той мусить сказати: „Добра піч“!

По тих словах ми встали і розглянулися довкруги. Зувізди, ще бліді, зачипають тут то там прозирати. Місяць майже впопії, вже стояв високо. По сталевім плесів озера волікли то тут то там хмарки сріблисто освітлені і чипалися недбало берегів. Панувала чаруюча тишина, скупляюча гадки. Не далеко від нас, на рові висунені в озеро, якийсь чоловік ішов під гору і затоплював ся в смузі спадаючої на береги мрії. Deville показуючи рукою в ту сторону, сказав поважно.

— Нехай лише іде витревало під гору, а вийде з мрії і знайде ся в сьвітлі.

(Дальше буде).

не маю охоти дальше полемізувати з п. Борковським і уважаю справу покінченою.

Verax.

*) Довідуємося ся з певного жерела:

1) Що др. Сабат не жадав съвідоцтва ностестности, але звичайного посвідчення, чи ученик учащав до церкви в часі вакацій ім;

2) що для учеників не є се новиною, бо сей звичай заховується від основання тамошньої гімназії, та що розпорядок що до сего находитися на таблиці оповіщення, котре ученик може собі перечитати кождої хвилі і

3) що ся точка була печатана навіть і в „Ділі“ в своїм часі яко одне з услівів, під якими ученик може бути принятим по феріях до сей гімназії. Але тогді „Діло“ неуважало се чимсь каригідним і тому помістило і сю точку без ніяких коментарів і аж тепер пригадало собі, що се незгідне з духом педагогії...

Огляд часописій.

(Gross-Oesterreich про розв'язання державної ради).

Віденський тижневник Gross-Oesterreich, котрий близко стоїть найвищих кругів, подав в останнім числі 38 ім статю Moravus-a п. в. Auflösung der österr. Abgeordnetenhauses?

Парламентарні ферії кінчать ся, пише Moravus, але не принесли прояснення у внутрішньо-політичному положенню в ніякім напрямі. А навпаки в останніх тижнях треба зазначити деякі політичні події, котрі вказують на дальнє запутане наших внутрішніх відносин.

Поводом таким являється щораз більший розклад поодиноких парламентарних сторонництв, а сей розклад проявляється також в „Німецькому народному Союзі“. Найновійше пересилене в нім. народ. таборі споводоване невдоволенем з міністерства бар. Бінкера і є імовірно виступом скорішої чи пізнішої сепсесії з „Нім. нар. Союза“. В дійсності злучені в нім. найсуперечніші живла, котрі велими ріжнятися ся між собою в релігійних, політичних і народо-гospodarskих питаннях і мали би доперва погодитися на спільну програму на „німецько поступові“ вічу. Се віче відрочено ad calendas graecas, а з тим також і зединене німецьких народовців.

Зовсім схожі відносини є в „Слав Едноті“, в котрій ріжниці між ческими і південно-славянськими послами безнастінно заострюються і можуть дуже легко довести до повного розлому. Се послідувало би іменно тоді, коли дійшло би до наміреного всіми ческими сторонництвами одноцілого ческого клюбу. Чи до того дійде і чи довго держав би ся в купі такий клюб, покаже недалека будучина. Однак розлад в ческім таборі зовсім не є більший, як в нім. народній і південно-славянській, де не тільки великі пропасти є між Словінцями, Хорватами і Сербами, але й посеред тих поодиноких народностей. На се вказує завзята боротьба в Любліні в нагоди громадських виборів і в Дальній між хорватським а сербським створництвом.

Певна згода панує лише між Словінцями в Трієсті і на Побережжі, де розходить ся о оборону проти напору Італійців. При всій прихильності для Італійців, треба напасті їх загорільців на Словенців і Німців в Трієсті строго напітнувати. Взагалі відносини в Трієсті так невідрадні, як в Угорщині і Галичині. Загорілість Італійців насилює Словінців і Німців, а підїї покладані на поміч соціал-демократів не спрavedилися там так само як взагалі в Австрії. Була би крайна пора, щоби правительство і націснинство в Трієсті зробило конець тим насильствам загорілих Італійців.

Панованає своє завдячує Італійці там застарілі ординації виборчі до ради міскої і систематичному насиливанню Словінців і Німців, як се знов виявилося під час візду хорватських робітників в Трієсті. Розвязані деякі ідентичні товариства не запобіжуть лихови, а треба усунути народно-капіталістичну кліку, котра гнобить Словінців і Німців, подібно, як в Хорватії Мадяри, а в Галичині Поляки.

З того часу, коли заснований руський університет призначено правителством а також німецькими і славянськими послами яко справу оправдану, виступає проти того польське

днівникарство. А вже Ukrainian Rundschau спрavedливо вказує на се, що при добрій волі се питане скоро і успішно могло бути порішене. Сего вижидає не лише руске населення в Галичині, щоби мати своє культурне огнище, але також значно більша частина укр.-руського народу поселеного в Росії, де не може найти заспокоєння своїх культурних потреб ані на полі низшого ані висшого шкільництва. Тим то питане укр.-руського університету має для всього народу велике значення і має більшу політ. досяглість, як всі інші національні домагання університетські в Австрії.

Через те не хочемо сказати, пише Moravus, щоби домагання італ. університету або словінського не було управнене. Навпаки! Обидва домагання повинні бути переведені в інтереси справедливості і державнім інтересам. Питане лише, чи теперішня держ. рада буде спосібна сего довершити, бо она так розбилася ся на сторонництва, що не можна віщувати їй довгого віку. Розвязане держ. ради в питанем часу, а за нею ніхто не буде плакати.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

На літній німецьких учасників праских мирів конференцій зайшла зміна. На місце хорого посла д-ра Пергельта возьме участь в тих конференціях з рамени поступового сторонництва посол д-ра Бахман. Як доносить Zantrum, після полагодження формальних питань прийдуть сейчас на днівний порядок конференцій усі законопроекти, внесені правителством в ческім соймі, дотикаючі відомих чотирох предметів (краєвої ординації, соймової виборчої ординації, окружних заступництв і язикового питання, яке по думці члена краєвого Видлу д-ра Скарди малоб становити основи для управильнення відносин в Чехах. На понеділок візвано на наради зарівно німецьких, як і ческих учасників конференцій. Також обі групи великої власності відбули наради, щоби дати вказівки своїм мужам довіри.

Один з німецьких політиків в Чехах, який в останніх днях був на послуханю у міністра предсідника, заявили віденському дописувателеві Bohemii, що обі групи великої власності не відограють в найближчих мирових конференціях провідної ролі. Акції, які они розпочали ще літом, а яка є є покінчена, не можна лучити в найближчими мировими конференціями. Всі групи, беручі участь в тих конференціях, видять лише незначну можливість порозуміння, бо труднощі в питаню про гваранції є впрост непоборими. Все те потверджує отже вість, подану віденською Reichspost більше як перед тижнем, що великі власники не виступлять на найближчих конференціях зі своїми мировими проектами, а предложить їх аж в часі переговорів по новім році і тому треба сподіватися, що мирові конференції розібуться.

Заграниця.

Як ми вже донесли, на засіданю грецьких народних зборів 15. с. м. прийшло до бурливих сцен з огляду на се, що приклонники характеру народних зборів яко конституанті не хотіли присягати. В часі сего мало не прийшло до розливу крові, бо деякі з послів повітряли навіть револьвери. Треба було доперва візвати військо, яке силою очистило салю засідань. Міністер предсідник Драгоніс заявив, що правительство подастя ся о відпустці, коли народні збори приймуть внесене, яким проголошують себе конституанті.

Іспанське правительство дало не лише громаді міста Мадрита 100.000 пезетів на засноване безрелігійних шкіл, але на ту саму ціль дало громаді Барселони 800.000, а Севілі 100.000 пезетів. Крім сего дістане підмогу ще кілька громад. Після обіжника міністра просить усім мав бути се, щоби школа не була католицька. Католицькі школи не дістануть ніякої підмоги з умотивованем, що держава може підпирати лише ті школи, які узгляджають усі напрями.

Просимо бідховити переплату.

Н О В И Н К И.

— Календар. В середу: руско-кат.: Рождество Пр. Діви; римо-кат.: Матеуша. — В четвер: руско-кат.: Йоакима; римо-кат.: Маврикія. — В п'ятницю: руско-кат.: Минодори; римо-кат.: Теклів м.

— Вистава в Кільчицях шляхоцких. В краснім домі Читальні «Просвіти» в Кільчицях, самбірського повіту, зібрано і виставлено усе те, що дає земля тутешнього села, та що витворила рука місцевих жителів. Усе уложене у візрівім порядку так, що на оглядаючого робить вистава естетичне враження. Тут цілий ряд збіжжа в колосах а при них в слоях зерно, тут городовина, овочі всілякого роду, вироби колодіїв, вишивки, вінці, кошики і т. д. Гостий много. В неділю зіхала майже уся інтелігенція Самбора; много було і місцевих людей. Усіх витас і опроваджує ініціатор вистави старенький отець місцевий парох о. крил. Гординський. Показув, пояснює, а то так живо і интересно, що галаси, що маси перед собою молодця або неспожити силу, яка віддала свою ділу усе своє сіво. Тут горох в бадилу а зерно в слойку. Зерно чисте, ні сліду хробачка. «Се не вибирає», зачеюю о. парох. Питаю за причину. Пояснює, що до насіння додає екстракт з тютюну, який або купує готовий, або і робить сам зі звичайної «чірки». Там овес високий здоровий, богатий в солому і зерно, а при ньм звидлій, маленький. Два контракти. «Се на ґрунті чистім» говорить о. Гординський, а сей виріс між галапасами, яких уставив побіч вівса-карника цілий ряд. Там стоять жмутки збіжжа на ріжних навозах, а при них прібігуючими помасин, кайлітів, суперфосфатів і т. д. Усе те так уложе, що кождий побачить ріжниці, та застановить ся над впливом навозів. Чудово зібрані овочі. Таких тяжко би у якому селу побачити. Усі зимові, бо літні уже перейшли. На осіблившу увагу заслугують яблука і грушки отих виставців: Василя Кульчицького Гута, о. Гординського, Івана Попіла Кішака, Тедори Кульчицького Костика (велич: бери), Івана Андрушака і інших. Дальше іде ярина; усе по-значене, чиє є, який рід та яке насіннє, свое, чи чуже. Загальний подив викликує капуста плекання Юліянни Кульчицької Штокайла (75 цм. обводу головки!) та бураки білі і червоні Климен-тіни Попіль.

Не маю наміру подавати фахову оцінку вистави; хочу зазначити загальнє вражене, яке на мене она зробила та які окази звернули мою увагу. Тому вичисляти усого не буду. Се усе з Кільчиць. А прецінь ми того богацтва до тепер не бачили ні на нивках, ні в садах, ідучи до села. Усе завчасу знищено, зірване та не зужитковане. В тім і ціль вистави: вибрать усе з забуття, з усіх закутків, та показати, що родить, або що може родити наша землиця. Застановити ся над тим, закотити рукави, уліпшити управу, полоти галапаси. Нехай іде нам наша праця на пожиток, а богацтво землі нашої на славу єї. Гріш даста тоді величезний процент та добробут загостити у наші бідні хати. Сей знова по-дає основу красної будучини нашої. А оглядини богацтво землі і користь з праці вложену в неї, се ціль вистав. Се має на думці о. Гординський. За се єму признане. Се перший крок в повіті. Нехай би не був послідний. Радою служить о. парох в Кільчицях. Задачею его сусідів є піти в сліди добре і гарно зачатому ділу... Не зразжаймося неповодженем, не ставаймо перед колодою, яку кидають нам під ноги, їх має досить кождий (*), без них ще на довгі часи не обійтися жадне діло. В надії, що Самбірщина піде слідами Кільчиць, кінчу словами: *quid faustum, bonum, fortunatumque...* Вол. Геринович.

— Засідане руско-українського клубу соймового відбувається нині в середу 5 год. по полуночі в бюрі радника Кімбелюка, на котре запрошив всіх товаришів др. Кость Левицький.

— Проти розділу відшкодування за торговельні договори видав «Народний Комітет» отсєй протест, поміщений в «Ділі»: «Народний Комітет» на посліднім своїм засідані з 17. вересня с. р., вислухавши звіт голови «Українського парламентарного Клубу», д-ра Костя Левицького з перебігу конференції відбутої дня 13. с. м. у Відні в справі розділу рільничих субвенцій з приводу відшкодування за торговельні договори, призначених для Галичини на піднесене годівлі худоби, приняв той звіт до відома і одобрив принципиально становище, заняте на тій конференції по-слами д-ром Евгеном Олесницким і д-ром Костем Левицким як репрезентантами «Сільського Господаря» а рівночасно постановив «Народний Комітет» одноголосно заявити прилюдно своє неготи-

*) Під час збирания овочів піднесли вороги о. Гординського клич, що будуть накладали на них нові податки. Tableau!

доване з причини проекту предложеного на конференції управителем міністерства рільництва щодо розділу згаданих субвенцій, так як передведене того проекту в житі «Народний Комітет» мусів би уважати зломанем договору, заключеного в сїй справі між «Українським парламентарним Клубом» і польським Коїом, а правителством при інтервенції міністра торговлі експ. Вайскірхера, а в слід за тим парламентарна делегація українського національно-демократичного сторонництва мусіла би витягнути з того як найдальше йдучі конеквенції.

— О коломийського «шантекле». Розправа проти обжалованих о. Давидяком п'ятьох оборонців д-ра Дудикевича відбувалася ся вчера пілій день до год $8\frac{1}{2}$ вечором. Заступник о. Давидяка мотивує акт обжалування в сїй спосіб: др. Дудикевич загиривши фінансові товаристра «старорускі» в Коломиї, хотів перенести ся на добре платного директора общ. «Захиста Землі» у Львові. О. Давидяк дізвавшися про се, старався недопустити коломийського банкрута до управи «Захиста Землі», бо знатиого господарку в коломийській «Самопомощі», «Подкарпатські крамниці», «Торгпромисл Союз» і «Брастві св. Арх. Михаїла». др. Дудикевич надуживав свого становища в них в той спосіб, що затягав в них позички і брав гроші без векселів без нічного дозволу. В тім часі дістав др. Дудикевич від бл. п. о. Тиховича «теплою рукою» 30.000 К для бурси в Коломиї і з тих грошей не вирахував ся. О. Давидяк виступив з тими замітами на «Нар. Саветі» 11. марта 1909 і ждав від д-ра Дуд-ича оправдання. На внесене д-ра Дуд. вибрано полюбовний суд, а коли сей суд навіть не уконституував ся, о. Давидяк видав брошуру п. з. «Суд чести», в якій зазначив, що др. Дуд. може очистити ся лише перед державним судом. Однак др. Дуд. не старався оправдати своїх «сделок» тою дорогою, а обжаловані виступили в его обороні зі статтями в «Прикарп. Русі» і «Голосі народа», в яких закинули о. Давидякова ложі клевету. Тимчасом о. Давидяк може доказати, що др. Дудикевич, его жінка і діти брали в каси «Самопомощі» на квітки гроші до висоти 26 000 К, що ствердила провірна комісія. Інституція була би упала, якби не поміч людий доброї волі, які зложили бракуючу квоту. На то всьо наводить о. Давидяк съвідків.

На вчерашній розправі по відчитаню акту обжалування і дотичних статей з «Прикарп. Русі» і «Голосу народа» трибунал приступив до переслухання першого з обжалованих п. Андрія Шуста.

Обжалований говорить спершу народною мовою, а потім чим раз більше домішув «тара-барщини» і московських слів, які судиям присяжним пояснюють заприсяжений перекладач російської мови п. Болеслав Чурук. П. Шуст зачинає від візду з 2. лютого 1909, з якого о. Давидяк і его приклонники сепесіонували і заявляє, що від того часу почали ся напасти на д-ра Дудикевича. В зізнаннях старається представити д-ра Дуд. яко чистого, невинного і безкорисного директора «Самопомощі». Рахунків він не міг складати бо не були упорядковані. На кількаразові запити предсідателя трибуналу що до 30.000 К одержаних Дудикевичом від о. Тиховича, п. Шуст викручує ся, перескаючи на іншу тему, а вкінці признає, що про те говорено. Що до 12.000 К затягнених д-ром Алексевичом в «Самопомощі» на санацию того «общества» обжалований заявляє, що та квота була призначена на вибори д-ра Дудикевича.

З черги відчитано зізнання Юл. Кисілевською а потім переслухано третього обжалованого проф. Онуфрія Гецева з Коломиї, який є заст. директора «Самопомощі». Він говорить ніби по московськи, калічить єї з галицькою і викликує тим съміх на салі. Госп. Геців звиняє ся, що не мав наміру обидити о. Давидяка, а яко заст. директора «Самопомощі» мусів виступити в єї обороні. Чутки про господарку Дудикевича дійшли до него в маю 1909 по повороті з Єгипту. Він інформував ся про ті справи у ріжних «патріотів» і дізнає ся, що все в порядку. Що до 30.000 К дарованих о. Тиховичем на свято Михайлівську бурсу, то він бачив у Дудикевича книжочки щадничі на ту квоту, а не говорило ся прилюдно про той дарунок тому, щоби оминути спадкові податки. Взагалі обжалований вірив в Дудикевича, як в рабіна, так що навіть не заглядав до щадничих книжочек, на чиє ім'я они виставлені а надужите его в «Самопомощі» називає неправильностями.

На тім замкнено вчерашній розправу о год. пів до 9 вечором.

— **Московська грабіж.** Під сим заголовком доносить «Діло», що «савет Народного Дому» у Львові виповів з червнем 1911 р. С.С. Василиянкам мешканам в домі при ул. Зиблікевича, де они сидять від 20 літ, і вложили силу гроша в адаптації дому, а де покійний кардинал Сильвестр Сембратович поставив церкву. Все те москвиці хочуть тепер заграбити і помістять там свій «пансіон» або бурсу до викорування яничарів.

— **Страйк у Льзові.** Страйк в електричних і газових заведеннях у Львові вчера ще більше

зростав ся, бо електричча комісія ухвалила не переговорювати зі страйкарями, а відослали їх депутатію холодно і заявив, що місто не може підвищити платні Електрична комісія ухвалила, що если страйкір не стануть нині до роботи, то дирекція має від завтра приймати новий персонал. До Львова приїхав з генеральної інспекції залізничної у Відні інсп. Гутковський і старає ся довести до угоди межі страйкарями а магістратом.

— **Урватоване польської сокільни.** Нині мала відбутися ліцитація дому польського Сокола (ІІ) на городецькім передмістю у Львові. Однак п. Ріхтман, будівельний підприємець, котрий виставив був сокільню на ліцитацію за належних ему за будову 80.000 К відступив від ліцитації і ще мав половину тої довжної квоти подарувати.

— **У страхі велики очі.** З Відня донесено телеграфично: Вчера межі годиною 7. а четверть на 8. вечором, коли приватний самоїзд намісника Долішної Австроїї, гр. Кільмансега, вертаючи з поля летів в Вінер-Найштадт, щав люксембургським гостинцем, недалеко від фабрики металевих виробів Феттера, куля пробила склянну шибу охоронну, грубу на палець у висоті голови шофера і перелетіла понад его головою. Судачи по гладкім отворі в шибі, можна припустити, що то була куля карабінова а була вистрілена очевидно з великої віддалі, бо гуку вистрілу не було чути. В самоїзді находила ся жена намісника і єго братани гр. Альойзій Кільмансег. Вистріл нікого не зіршив, лише кілька кусів скла поцілило молодого графа. Розведено строго слідство в цілі отвердження, чи пригода була вислідом злоби чи в карідостайні неосторожності. В сїй самій так сенсаційній справі наспіла в полуночі друга оттака телеграма: Урядові доходження ствердили, що пригоду з автомобілем намісника спонукав якийсь хлопець, що бавив ся киданням камінцями. Один з каменів, а не куля карабінова пробила шиби автомобіля. Хлопця того вислідженено.

— **Оні.** Минулого четверга вибух в Будзанові огонь, котрий знищив 63 загород господарських. Шкода виносить близко пів міліона корон.

— **Чи потреба переглядати ґрунтові книги?** Кождий властитель ґрунту повинен від часу до часу заглянути до ґрунтової книги. Після закона все, що записане в ґрунтовій книзі, уважається за правдиве. Лучає ся часом, що хтось на підставі фальшивих документів зістане вписаній за власника ґрунту, або зайтабулює для себе на чужім ґрунті позичку, або право настіти худобу, право переїзду і т. д. Если дійсний властитель ґрунту про се нічого не знає, бо не журиє ся ґрунтові книги, то може потім лучити ся, що стратить свою власність або мусить платити чужий довг, якого ніколи не затянув. Закон приписує також, що се лише має бути уважане за правдиве, що є в ґрунтовій книзі записане. Хто отже купив господарство, або клаптик землі, або унаслідив, або заміняв, або дістав в дарі, сей мусить старати ся, щоб се його право було вписане до ґрунтової книги. Так само мусить о се постаратися сей, який дав позичку на господарство, який має право ужиткувати господарство до своєї смерті, або право переїзду через якийсь ґрунт, право настіти худобу і т. д. Хто про се не журиє ся, сей може легко стратити своє право, а суд не може такого права належно охоронити, бо так не є вписано в ґрунтових книгах. Також і той, який давніше купив і посідає вже від довшого часу господарство, повинен дбати про се, щоби його вписано як власника в ґрунтових книгах. Если хтонебудь з якогось господарства посідає кілька відділених частей ґрунту, а в книгах на него не тоді відділені ґрунти, але тільки яксьча части цілого господарства (приміром поговина, $\frac{1}{3}$ части ітд.) є записана, — то такий властитель також повинен старати ся, щоби на него записано се, що він посідає і що єму в дійсності належить ся.

Хто про се не дбає, може своє право стратити або в інший спосіб понести шкоду. Рівнолік суд може під гривною примусити его до сего, упорядкувавши ґрунтову книгу згідно з дійсним станом посідання.

— **Дрібні вісти.** В неділю по полуночі замкнено рільничо-промислову виставу в Жовкові. — Казимир Арматис дістав концесію на нову аптеку в Станіславові при ул. Собіського.

Іловістки.

— **Затверджене вибору.** Цісар затвердив вибір гр. Юл. Тарновського, власника маєтності в Бішеві, на презеса, а Ів. Мадейского, власника дібр в Пархачі на заступника презеса повітової ради в Сокалі.

— **З Рогатини.** З днем 5. жовтня с. р. отвірає ся в Рогатині I. рік приватної семінарії учительської. Рефлектиуючи зволять внести подання як найскорше на руки п. Андрія Гургули, учителя о Рогатині; до подання треба долучити метрику уродження, що петенти укінчили 15. рік життя, съвідоц

платити за науку місячно по 15 К. Речинець вступного іспиту оголосить ся пізніше; ученики IV. кл. гім. не потребують складати іспиту. Науку уділяти будуть добре сили гімназіяльних учителів. — Від Видлу філії Товариства педагогічного в Рогатині.

— З почти Ц. к. уряд почтовий Львів 12, котрий входить в житі під час сесій соймових, отворено дні 21. вересня с. р. о 9. год. перед полуднем. Уряд той буде получений за помочию деною б разового ходу з ц. к. урядом почтовим Львів 1.

Наука, штука і література.

— Незасній артист. З українських артистів-малів мабуть чи не найменше у нас звісний д. М. Новаківський. Крайна пора, щоб суспільність наша звернула на нього увагу, бо се артист великої міри, а до того з визначними прикметами української творчої душі. Добродій Новаківський, уроженець степової України, привіз з собою до Krakova почуття широкого овиду, далекої воздушної перспективи, богатого реєстру кольорів, а передовсім, поетичного погляду на світ і на его явища. Іму хочеться малювати не так, як пресічне око бачить, лиш як він сам чує т. є. — крізь легкий, невловимий сірпанок якогось своєродного, українського смутку. Не копійоване природи, лиш передаване своїх власних вражень на мотивах з природи — стало його артистичним приказом. В академії здобув собі був д. Новаківський славу віймково спосібного рисівника й незвичайно даровитого кольориста і дістав був нагороду, яка мало кому дістается — золотий медаль. Така відзнака попадається ся раз на кілька, або й кільканадцять літ, і відразу молодого лявреата робить голосним і славним.

Д. Новаківський склав золотий медаль і вчився ся дальше. Він ставив собі щораз то нові проблеми і сильною працею стремів до їх розв'язки. Особливо сонце — ярке, горяче сонце, так, щоб на образі гріло, манило єго до себе. І тепер я не знаю, чи є хто, не тільки в нас, але й у Поляків, щоб передавав інтенсивність красок, особливо червоні в сонці, так як він. Варт порівнати пр. женців Новаківського з подібними образами Тетмаєра й Уїрка, щоб переконати ся про безперечну перевагу нашого артиста. Кілька літ працював д. Новаківський під Krakovom на селі, в Mogilі, де мимогодом кажучи, вінав чимало: прикростий і здавало ся згубив себе в отсіх всіляких мальярських проблемах (краска в хаті й на вільному вітрові, їх взаємний вальор, взаємні лінії до краски і т. д.). Були навіть хвили, коли артист зневірював ся в свої сили і думав, що він якогось ліччого не дастъ, як давав перед золотим медалем. І в таку пору наш славний меценат штуки, Матрополіт Шептицький, дав єму спромогу вийти з Mogili й побудував в наших горах, в Осмолоді. Сей віїзд мав незвичайну вагу, на мою гадку, в розвитку мальярської творчості д. Новаківського. Він, якби в тісній роботі вийшов на широкий світ, де богато вітру, де буйна природа, де до єго серця промовляла поезия чогось свого, рідного, на довгий час покинутого й забутого. Під впливом таких почувань, як за дотиком таємного ключа, відчинила ся творчість Новаківського. Те, що він привіз з Осмолоди, чи красвид, чи квітки, чи люди, чи портрет власний, се твори цілком дозрілі, а рівночасно дуже сувіжі, сильно відчути, поетичні. І власне тає сполука, з одного боку цілковитої певності в орудуванні пензлем і красками, а з другого сила і сувіжість почувань, дас таєрішнім малюкам д. Новаківського велику ціну. З одного боку ви бачите певного рисівника, который вам не промахнеть ся ані в розмірах, ані у веденю ліній, бачите кольориста, который чує краски, як ви їх не годні відчути, а передає так гарно, що ви на саму симфонію кольорів дивитесь й ненадивите ся, а з другого маєте певність, що то людина, яка богато передумала й напрямовала ся над собою і яка знає, до чого она стремить, що і як хоче намалювати. Се не мальяр, которому вдають ся обrazy, лише артист, який творить сувідомо і певно. До таких творів належать його зимові красвиди з Осмолоди, яким я прямо не знаю пари, до таких его «Відроджене» (дівчина будить ся, обсилає поранним союзом), до таких осінніх двірів і дівчин в рожами. Шкода, що суспільність наша не піддержала «Артистичного Вістника», шкода, що нема у нас власної вистави образів, бо прецінь якась сполука між артистами а народом повинна бітися бути. Нарід без духовної культури — парібок кріпкий і здоровий, але неслова розуму. Зість добре, одягнеть ся гарно, а заговорить до него, то він пічне усміхати ся бездумно. Розвиток економічно-політичний мусить йти в парі з піднесенем духовної культури — се треба собі при кождій нагоді казати її не вільно нам ігнорувати тих, що юдів рідну духовну культуру розвивати. — Б. Л.

Телеграми

з дня 20. вересня.

Відень. Вчера оголошено замкнені моравського сойму, відроченого в лютому с. р. Сойм буде небавом заново скликаний.

Відень. Німецький цісар Вільгельм приїхав до Відня повертаючи з ловів на Угорщині.

Париж. Помер ту російський амбасадор Нелдов.

Львів. Morning Post заперечує вісти про тайну умову військову межу Туреччиною а Румунією.

Прага. Вчера по полудні відбулися передвісні наради ческих послів соймових з нагоди наступних конференцій. Потім радишли провідники клубів. Наради тривали три години.

Пос. Діріх в Union обговорює начерк передання всіх спірних справ народностних ческо-німецьких до рішення розімнemu судови.

Софія. Болгарський король Фердинанд вийшов до Угорщини на лові.

Тижневий звіт Торговельної і промислової палати

про ціни звітка і продуктів у Львові

від 12. до 18. вересня 1910.

за 50 кг.

Пшениця	9 65 — 9 85	К
Жито	7 00 — 7 20	К
Ячмінь броварній	6 75 — 7 7	К
Ячмінь на пашу	6 00 — 7 00	К
Овес	7 25 — 7 50	К
Кукурудза	0 00 — 0 00	К
Гречка	0 00 — 0 00	К
Горох до варення	12 50 — 13 50	К
Горох на пашу	7 00 — 7 25	К
Бобик	7 00 — 7 25	К
Конюшина червона	75 00 — 90 00	К
Конюшина біла	80 00 — 100 00	К
Конюшина шведська	75 00 — 85 00	К
Тимотка	25 00 — 27 00	К
Ріпак зимовий	11 25 — 11 30	К
Насінє коноплі	0 00 — 0 00	К
Хміль старий	85 00 — 100 00	К
Хміль новий	0 00 — 0 00	К

Вже появилась брошурка п. з.

„Ціла правда про радикалів“

написав Юліан Дзерович, професор гімназіяльний в Стрию.

Ціна 1 корона.

Се перша книжочка „Християнської бібліотеки“, яка буде появлятися в довільних випусках. Книжочка ся повинна находитися в наших читальнях, особливо обхоплених радикальним рухом, та в руках гімназіяльної та академічної молодіжі.

Дістати єї можна в книгарні ім. Шевченка у Львові, або у автора в Стрию.

Виноград лічничий,

найкрасшої, десерової якости, з великими ягодами, солодкій, щоденно сувіжко зриваний 5 кг.

С. Altneu, Versecz, 4. Ungari.

(1661—15)

Для прикрашения

комнат і Читалекъ!

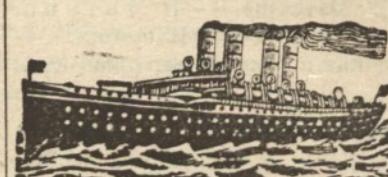
ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картини Сластьона виконані в артист. інституті Ангерера у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажі жертвував радн. Ол. Барвінський на памятник Т. Шевченкові в Київі.

Пошукую інструктора

на цілий рік для трох дітей (I, III, VI кл. г.). Зголосення: о. Іван Стефанчук, парох в Павелчи, п. Станіславів.

155(1—1)

до

АМЕРИКИ
КАНАДИ

найліпше перевозить

Лінія Кунарда

у ЛЬВОВІ ул. Городецка 99.

Ціна переправи кораблем 180 корон.

Уважайте на ч. 99.

ВІДІЗД З ПОРТІВ В ТРИЕСТІ:

Карпатія, 13. вересня 1910.

Панонія, 27. вересня 1910.

Ультонія, 11. жовтня 1910.

З ЛІВЕРПОЛЮ:

Найбільші і найвеличавіші пароходи на світі:

Люзітанія, дні: 17/9, 8/10, 5/11, 17/12.

Мавританія: 10/9, 1/10, 29/10, 19/11, 10/12, 1910 р.

122 (20—?)

Жіноча Спілка Промислова

„ТРУД“

у Львові, Ринок ч. 39.

пригадує ся Вп. Публиці з своїми робітними дамської конфекції, суконь і білія, як також склепом, заосмотреним в білі жіночі і мужські, полотна, гафти, гердані, пончохи, додатки до жіночих робіт і проче. Ціни приступні; обслуга охоча і точна. Вп. Пані не повинні на нас гнівати ся, коли скажемо, що патріотичним обов'язком їх повинно бути полагоджувати свої закупні в одиночі на цілу Русь-Україну нашим скlepам і замовляти роботи лише в наших робітнях, де докладається всяких заходів, аби її добре обслужити.

164 (3—3).

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаємних обезпеченів „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенні з р. 1873.

Однічальність членів обмежена до подвійної висоти удлі.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без постручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полуночі.

Кonto в Щадниці почтовій ч. 35.527.

Кonto жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 3,721.268—

Удлі членські К 284.195—

Позички удлінені К 3,471.478—

Канцелярії Товариства отворені перед полуночю.